

İSO 500'ün 51. yılında ilk izlenimlerim "Bir şeyler yapmak gerek" dedirtiyor

AROLAT'TAN
Osman Arolat

osman.arolat@dunya.com

1968 yılında ilk olarak 100 firma ile başlayan, daha sonra sayıları artarak **İSO 500** olan, ekonomimiz ve sanayi yapımız açısından önemli araştırmanın dün 51'incisiyle ilgili haberler gazetelerde yer aldı. Bu haberler ve rapordan derlediğim ilk izlenimleri, kısa cümleler halinde sıralayarak, bir özet verip, genel resmi ortaya koymak istiyorum.

● 2017 yılında **İSO 500**'de 422 kuruluş kar, 78 kuruluş zarar ederken, 2018'de kar eden kuruluş sayısı 321'e geriledi. Zarar açıklayan şirket sayısı ise 179'a yükseldi.

● **İSO 500**'ün ilk 100'ü içinde yer alan firmalara baktığımızda yüzde 30 kadarının metal/ demir çelik, yüzde 20'sinin enerji, yüzde 10'un üzerindeki otomotiv/gıda/ tarım sektörlerinden olduğunu görüyoruz. İlk 100'de bu sektörlerin yanı sıra beyaz/kahverengi eşya sektörü ile tekstil, ilaç/kimya, inşaat, plastik, sigara iş kollarından firmalar da az sayıda yer alıyorlar.

● **İSO 500**'de 9 kamu 491 özel sektör kuruluşu yer alıyor. Yabancı ortaklıklara bakıldığında 2018'e göre iki firma eklenecek 117'ye yükselmiş, üretimden satışlardaki payları yüzde 31.1'e brüt kar içindeki paylarının değeri yüzde 39.1'ye yükselmiş. Halka açık şirket sayısı ise bir önceki yıla göre iki azalarak 67'ye düşmüş.

● Kurlardaki artış 2017'de yüzde 62. 9 olan borç yükünü 2018'de yüzde 67 seviyesi-

ne çıkarmış. Özkaynak payı ise yüzde 37.1'den yüzde 33'e gerilemiş. **İSO 500** firmalarının borçları yüzde 35.3 artışla 328 milyar liraya çıkarken, bunun yüzde 36'sı oranına yükselen kısa vadeli borçlar 149 milyar liraya yükselmiş.

● Şirketler zor dönem geçirmelerine karşın, satış ve maliyet operasyonlarını oldukça iyi yöneterek, net satışlar içinde faaliyet karlıklarını artırmışlar. Faiz, amortisman ve vergi öncesi karlıkları yüzde 14.2'ye yükselmiş.

● Geçen döneme göre firmaların ihracat artış hızı gerileyerek yüzde 11.3 seviyesinde kalmış. Bu düşüşe küresel ticarette korumacılığın artışının etkili olduğu görülüyor.

● **İSO 500** firmalarının istihdamları yüzde 2.4 artış gösterirken, maaş ve ücretlerdeki artış yüzde 20.12 seviyesinde gerçekleşmiş.

● 2017 yılında üretimden satışları 632 milyar lira iken, 2018'de yüzde 34.5 artışla 878 milyara yükselmiş.

● Anket verilerine göre firmaların Ar-Ge harcamaları yüzde 10.8 artarak 3.8 milyar liraya yükselmesine karşın, üretimden satışlarda Ar-Ge payı yüzde 0.53'ten yüzde 0.44'e gerilemiş.

● Teknoloji yoğunluğunda ağırlık yine düşük ve orta düşük teknolojilerde kalmış. Bu ikisinin payı yaklaşık yüzde 78 olurken, orta yüksek teknolojinin payı 2 puan artarak yüzde 22.2 oranına, yüksek teknolojinin payı da yüzde 3.6'dan yüzde 5.3'e yükselmiş. Buna ancak kötünün iyisi diyebiliriz.

Sanırım **İSO 500** ile ilgili bu bilgiler, firmalarımızın ve ekonomimizin durumunu ortaya koyuyor. Ve yapmamız gereken pek çok şey olduğunu gösteriyor.